



14.05.2020

לכבוד: חה"כ מר איציק שמולי, שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

הנידון: תמונת מצב ודרישות- איגוד העובדים הסוציאליים

עם כניסתך לתפקיד שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, אני מבקשת לברך אותך. אני משוכנעת שתמלא את תפקידך במקצועיות וביושר ומאחלת לך הצלחה רבה.

אני רואה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, ובך, השר הממונה של משרד זה, כמי שאמונים על השירותים החברתיים הניתנים במדינת ישראל וכן על כלל העובדות והעובדים הסוציאליים המועסקים בשירותים החברתיים השונים. אני מצפה לחזון שיבטא תפיסה חברתית נרחבת וישתקף במטרות, בתקציבים ובאופן הפעלת השירותים של המשרד, אלו הניתנים באופן ישיר ואלו הניתנים באופן עקיף.

במכתבי זה אני מבקשת להציג את איגוד העובדים הסוציאליים, כמו גם את הנושאים הדחופים ביותר לתפיסתי, אשר נמצאים על שולחןך.

איגוד העובדים הסוציאליים הוא חלק מההסתדרות הכללית, והינו הארגון היציג של העובדות והעובדים הסוציאליים במדינת ישראל. ככזה, הוא הגוף היחיד המוסמך לפעול בשם העובדים הסוציאליים מול משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות ומעסיקים אחרים לשיפור תנאי השכר והעבודה של העובדים, ובכל התחומים הנוגעים למקצוע העבודה הסוציאלית. במדינת ישראל רשומים כיום כ-24,000 עובדות ועובדים סוציאליים, כמחציתם בשירותים המופרטים.

מערכת הרווחה הישראלית שאתה מקבל לידך נמצאת כעת בצומת דרכים: **שיקום ובנייה מחדש או קריסה**. אני מקווה ומאמינה כי ניתן לשקם את המערכת ולהוביל אותה בבטחה לעתיד צודק ונכון למדינת ישראל, לעובדים ומעל לכל – למשפחות והאנשים הזקוקים לה. משבר הקורונה הוביל אף הוא לגדילת הצרכים בשירותי הרווחה, הן בהיקף הסיוע לו זקוקות משפחות אשר כבר מוכרות לשירותים החברתיים והן בהיקף נרחב יותר של תושבים במדינת ישראל הזקוקים לשירותי רווחה מיטיבים.

לצד זה, גם מקצוע העבודה הסוציאלית זקוק לתגבור משאבים ולהכרה עמוקה ומשמעותית בייחודיות והדרישות המקצועיות שלו. ממדי האלימות כלפי העו"סים הולכים וגוברים, כתוצאה בין היתר ממחסור במענים ועומסים בלתי סבירים, ישנה נטישה של המקצוע, חוסר יכולת לאייש את המערכת כולה בעובדים סוציאליים מיומנים, שכר ותנאי עבודה שאינם הולמים ומחסור חמור במשאבים, בייחוד לתוכניות מניעה ולתקינה.

לאור האמור לעיל אלו הם הנושאים הדחופים ביותר לטיפול עם כניסתך לתפקיד:

1. **השקעה מסיבית של משאבים בשירותים החברתיים במדינת ישראל:** העובדים עומדים לעיתים קרובות מול שוקת שבורה, כאשר לא עומדים לרשותם משאבים לסיוע למשפחות וכן יש מיעוט בתכניות ומסגרות לטיפול. לעיתים קרובות ישנן רשימות המתנה ארוכות מאוד, והעובדים נאלצים לנסות ולמצוא פתרונות יצירתיים, אך זה לא מספק, ובודאי שאין זה מחליף מדיניות סדורה. בתוך כך אנו מתייחסים לחקיקה חברתית ללא התייחסות למשאבים ולשיטת המציג אשר מגדילה את הפערים בחברה הישראלית.

2. **שיפור בשכרם ובתנאי העסקתם של העובדים הסוציאליים:** ביטוי מובהק לפגיעה בשירותים החברתיים הוא שכרם של העובדים הסוציאליים, תנאי ההעסקה שלהם, היעדר תחושת המוגנות וסביבת העבודה שלהם. השכר נמוך, אינו מתגמל ולא משקף את היקף העבודה וההשקעה של העובדים ולצד זאת עומס עבודה קיצוני וחריג אשר אינו מאפשר מתן שירות מיטבי. זאת לצד עבודה במבנים וסביבות עבודה מוזנחות ומסוכנות בחלק מהמחלקות לשירותים חברתיים. במחלקות לשירותים חברתיים עומדים היום כ-800 תקנים לא מאוישים.



יש לטפל במצב המתואר של תנאי ההעסקה והשכר של העובדים הסוציאליים באמצעות משאבים ורפורמה בשכר העו"ס. יצוין, כי במהלך חמשת השנים האחרונות עברו מערכות הרווחה השונות (במחלקות לשירותים חברתיים של הרשויות, ותחנות בריאות הנפש בקהילה) **רפורמות בהובלת משרדי הממשלה עצמם, ללא שום התייחסות לתנאי העובדים, ולצורך בהשקעת משאבים על מנת שהשירותים אכן יוטבו.**

במהלך משבר הקורונה העובדים הסוציאליים סחבו על גבם את השירותים החברתיים, תפקדו כעובדים חיוניים בכלל התחומים בעבודה סוציאלית ונלחמו שלא להפסיק לרגע את מתן השירותים. זוהי העת שהמדינה תיקח אחריות על המשבר בשירותים החיוניים הללו, תתגמל את העובדות והעובדים כראוי, כך שיוכלו להוביל מערכת שירותי רווחה מיטיבה ותקינה.

3. עומסים ותקינה בעבודה סוציאלית: ביטוי מובהק לפגיעה בשירותים החברתיים בא לידי ביטוי בעומסי עבודה קיצוניים וחרגים אשר אינם מאפשרים מתן שירות מיטבי. יש לטפל במצב המתואר על ידי קביעת תקינה ועומסי עבודה מוגדרים לכל תפקיד עו"ס בשירותים החברתיים במדינת ישראל.

4. הוצאה לפועל באופן מלא של הסכם מוגנות העובדים הסוציאליים: לאחר אירועי אלימות קשים כלפי עובדות ועובדים סוציאליים ומאבק של מספר חודשים בהובלת איגוד העובדים הסוציאליים, התקיימה בחודש דצמבר 2018 פגישה משותפת של שר האוצר משה כחלון, שר הרווחה חיים כץ ויו"ר איגוד העובדים הסוציאליים עו"ס ענבל חרמוני, ובה הוסכם על כניסה למשא ומתן בנושא מוגנות העובדים ומיד לאחריו כניסה למשא ומתן בנושא שכר העובדים הסוציאליים. בתחילת חודש ספטמבר 2019, הוחלט בישיבה משותפת אצל יו"ר ההסתדרות ובה נציגי משרד הרווחה, משרד האוצר ומרכז השלטון המקומי, כי **יוקם מערך אבטחה לאומי לשירותים החברתיים**, אשר הוקצו לו שלושה תקנים בשלב זה המיועדים להקמת המערך, והם בתהליך של אישור סופי. היחידה לא תוכל לעבוד ללא תקצוב למאבטחים, הכשרות, מניעה וטיפול בשטח. הפעלת היחידה באופן המהיר והיעיל ביותר, תמנע שפיכת דמם של עו"סים. עלות משוערת: 150 מיליון ₪. מהעת בה שוחררו הגבלות הקורונה התרחשו שלושה אירועי אלימות חמורים ברציפות, אשר עובדים אשר הותקפו נאלצו לקבל טיפול רפואי בעקבותיהם. דבר זה מעיד על רגישות השירותים וההשפעה של מצבי מצוקה ודחק על אלימות כלפי עובדות ועובדים סוציאליים. יש להקים את יחידת המוגנות בדחיפות.

5. עצירת הטלת מטלות נוספות והרפורמה בשירותים החברתיים: במציאות המתוארת של מקצוע העבודה הסוציאלית והשירותים החברתיים, לא תיתכן הוספת עומסים נוספים על העובדים, לפני טיפול במשבר הקיים או פנינו למשרד כבר לפני חודשים ארוכים, **בדרישה לעצירה מיידית של תקן השירות והמטלות הנוספות במחלקות לשירותים חברתיים.** במציאות זו יש במתן תקן שירות ומטלות נוספות משום הוספת משקל על גבו של גמל שלא יכול לשאת יותר. ראשית יש לטפל במצב המתואר של תנאי ההעסקה והשכר של העובדים הסוציאליים באמצעות משאבים ורפורמה בשכר העו"ס. קביעת סטנדרטים לעבודה מחייבת במחלקות לשירותים חברתיים היתה ועודנה צריכה להיות במסגרת ועדה משותפת לצדדים, המעמיקה ולומדת את המצב הקיים, המשאבים, היכולות וההתפתחויות בשטח, ולא להיקבע בשום פנים ואופן באופן חד צדדי.

6. המשבר בחסות הנוער: במהלך השנתיים האחרונות מתריעים גורמים שונים, ביניהם גם איגוד העובדים הסוציאליים, כי חסות הנוער נמצאת במשבר מתמשך כתוצאה ממדיניות משרד הרווחה. בתאריך ה-5.5.20 הוציא הסניגור הציבורי הארצי ממשרד המשפטים מכתב חריף בנושא למנכ"ל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים המתאר את הליקויים בחסות הנוער, ובאותו השבוע אף התקיים דיון חריף בנושא בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. בשנתיים האחרונות נסגרו כ-14 מסגרות של חסות הנוער. הנערים והנערות עוברים בין המסגרות, לעיתים למסגרות לא מתאימות עבורם, לעיתים לא נמצאת מסגרת עבורם כלל.



החלפת מפעילי המסגרות מתבצעת לאורך כל הדרך באופן לא מסודר, ישנן לקונות באופן הפניית נערים ונערות, ייבוש מכון לכאורה של מסגרות, בכוונת מכון על מנת לסגור מסגרות, או להחליף מפעיל, העדר רשימה מסודרת של מסגרות שקופה וברורה, אשר נגישה לכלל אנשי המקצוע בשטח, והעדר מענה ברור בתוך משרד הרווחה לצורך התלבטויות מקצועיות, התאמת המסגרת לנער/ה וכיו"ב. **אני פונה אליך בדרישה לחשב צעדי המשרד מחדש, לבנות תוכנית חדשה ושקופה להמשך התנהלות החסות, ואף מעמידה את עצמי ואת האיגוד לרשותך בכל הקשור לחשיבה ותכנון בתחום זה.**

אבקש בהזדמנות זו לתאם פגישת עבודה אשר תהווה את הבסיס לעשייתנו המשותפת, לשיקום שירותי הרווחה בישראל ומקצוע העבודה הסוציאלית בפרט.

בברכה,

עו"ס ענבל חרמוני,

יו"ר איגוד העובדים הסוציאליים